

## FILOZOFIA GRECKA

**1. Filozofia** – zamiłowanie do mądrości. Grecy chcieli poznać odpowiedź na pytania dotyczące budowy świata, jego początku, mechanizmów nim rządzących. Dążyli do sformułowania matematycznych, fizycznych i astronomicznych praw. Interesowali się również człowiekiem, jego miejscem we wszechświecie, związkami między ludźmi.

### **2. Filozofowie i ich poglądy**

<b>Jońscy filozofowie przyrody</b> – najstarsi filozofowie pragnęli wyjaśnić przede wszystkim budowę świata oraz mechanizmy nim rządzące.	
Tales z Miletu VI w.p.n.e.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ świat powstał z wody. Swe twierdzenie oparł na obserwacji przyrody</li> <li>▪ poznanie jest możliwe dzięki rozumowi i zmysłom</li> <li>▪ stworzył twierdzenie Talesa (matematyka)</li> <li>▪ potrafił przepowiadać zaćmienie Słońca; myślał, że Księżyc pobiera światło od Słońca</li> <li>▪ zastanawiał się nad mechanizmami myślenia co dało początek logice</li> <li>▪ zastanawiał się nad stosunkami między ludźmi i zasadami życia w społeczeństwie co dało początek etyce</li> </ul>
Anaksymander	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ziemia ma kształt walca w środku wszechświata. Powstała pierwsza i jako element stały zajęła miejsce w środku wszechświata. Później powstały żywioły: powietrze, woda i ogień. Z ognia powstały gwiazdy.</li> <li>▪ Początkowo woda zalała ziemię. Gdy wyparowała wyłonił się ląd, który jest nią oblany</li> <li>▪ Życie powstało z wody</li> <li>▪ centrum świata jest Grecja</li> </ul>
Anaksymenes	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ początkiem wszystkiego jest powietrze, które istnieje cały czas. Z zagęszczonego powietrza powstała woda, a z rozszerzonego – ogień</li> </ul>
Heraklit z Efezu	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ początkiem wszystkiego jest ogień, który zamienia się w inne pierwiastki</li> <li>▪ świat cały czas podlega ciągłym zmianom, rozwija się. Obrazowo swoje twierdzenie przedstawiał mówiąc „<i>Pant rhei</i>” – wszystko płynie i „<i>nie można dwa razy wejść do tej samej rzeki</i>”</li> </ul>
Demokryt z Abdery	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ świat zbudowany jest z atomów, niepodzielnych cząstek, które poruszają się</li> <li>▪ atomy różnią się między sobą kształtem, położeniem, porządkiem</li> <li>▪ ciągły ruch atomów w próżni stwarza wciąż nowe światy, jednym z nich jest Ziemia</li> <li>▪ istnieją dwa rodzaje wiedzy: prawdziwa, której źródłem jest rozum oraz nieprawdziwa, której źródłem są zmysły</li> <li>▪ zajmował się etyką – dobro człowieka pozwala osiągnąć w życiu zadowolenie i szczęście</li> </ul>
Pitagoras z Samos	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ był pierwszym Grekiem, który stwierdził, że gwiazdy o wschodzie i zachodzie Słońca są tymi samymi gwiazdami</li> <li>▪ stworzył twierdzenie Pitagorasa</li> </ul>
<b>Najwięksi filozofowie greccy</b>	
Sokrates V w.p.n.e.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ istnieje obiektywna prawda, którą można poznać]</li> <li>▪ istnieją powszechne prawa moralne, a najwyższym celem, do którego dąży człowiek jest cnota. Gwarantuje ona szczęście. człowiek powinien doskonalić się wewnątrz i dążyć do doskonałości</li> <li>▪ interesował się człowiekiem; uważa się go za ojca humanizmu</li> <li>▪ jego najsławniejszym powiedzeniem było „<i>wiem, że nic nie wiem</i>”</li> <li>▪ był nauczycielem Platona</li> </ul>

<p>Platon (427 – 347 r.p.n.e.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ założył szkołę filozoficzną w gaju Akademos (stąd Akademia)</li> <li>▪ <b>twórca idealizmu</b></li> <li>▪ istnieją dwa światy – świat realny, który nie istnieje naprawdę i świat idei, który istnieje. Świat realny jest tylko odbiciem świata idei. Każda rzecz czy każdy człowiek są odbiciem (cieniem) wzorów istniejących w świecie idei</li> <li>▪ wierzył w istnienie absolutnych zasad moralnych. Uważał, że dusza człowieka dąży do osiągnięcia najwyższego dobra. Za najważniejsze cnoty uważał mądrość, męstwo i panowanie nad sobą</li> <li>▪ stworzył <b>teorię państwa idealnego</b>. Dzielił ludzi na trzy grupy: (1) sprawiedliwych, rozumnych, (2) wojowników, (3) rzemieślników i kupców. Te trzy stany miały pełnić określone funkcje. Tylko filozofowie (mądrzy i sprawiedliwi) powinni posiadać władzę. Był zwolennikiem państwa arystokratycznego rządzonego przez filozofów. Celem państwa miało być dążenie do doskonałości moralnej poprzez naukę i filozofię, a nie przez dobra materialne; dlatego dwie pierwsze warstwy ludności powinny się wyrzec własności</li> <li>▪ był nauczycielem Arystotelesa</li> </ul>
<p>Arystoteles (384 – 322 r.p.n.e.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ nauczał w gaju Apollina Lykejskiego (Liceum)</li> <li>▪ celem, do którego ludzie dążą jest szczęście polegające na rozumnym działaniu. Polega ono na uprawianiu cnót</li> <li>▪ za pierwszą przyczynę a zarazem ostateczny cel uznał rozum, który wprowadził świat w ruch. Rozum był jego zdaniem bytem doskonałym, niezmiennym</li> <li>▪ usystematyzował rozmaite dziedziny filozofii. Odłączył od filozofii logikę. Filozofię podzielił na : praktyczną (etyka, polityka, retoryka, ekonomika, poetyka) i teoretyczną (fizyka, matematyka, metafizyka)</li> <li>▪ był wszechstronny. Pisał dzieła z zakresu fizjologii, astronomii, mechaniki, retoryki, fizyki</li> <li>▪ był nauczycielem Aleksandra Wielkiego (Macedońskiego)</li> </ul>